

การก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. บนเส้นทางประชาธิปไตย

การก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. บนเส้นทางประชาธิปไตย

๑. บทนำ

การประท้วงของประชาชนต่อโครงการสาธารณะต่างๆ ของภาครัฐ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น กฎหมายต่างๆ จึงมีบทบัญญัติที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการต่างๆ ของหน่วยงานรัฐ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ และต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ ต้องก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านกฎหมายและสังคมโดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการดำเนินงานในโครงการต่างๆ ของหน่วยงาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะทำให้ปัญหาความขัดแย้งในการดำเนินโครงการลดลง

๒. หลักประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Democrata ซึ่งประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ Demos หมายถึง ประชาชน และ kratein หมายถึง การปกครอง ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงเป็นรูปแบบการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิตที่ถือว่า ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ เท่าเทียมกัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

การปกครองแบบประชาธิปไตย เชื่อว่าสมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมโดยรวม ในสังคมประชาธิปไตยนั้นถือว่า ประชาชน คือเสียงสวรรค์ จึงยินยอมให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยเสรี การแสดงความคิดเห็นจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่ง นอกจากนี้ ประชาชนยังมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด และยังรวมไปถึงการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการใดๆ อีกด้วย เช่น การร่วมประชาพิจารณ์ เสนอความเห็น การประท้วง การร้องเรียน ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา เป็นต้น แต่ทั้งนี้ กิจกรรมอันเกิดจากเสรีภาพในการรวมกลุ่มจะต้องอยู่ในกรอบแห่ง กฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคม

การเสริมสร้างพัฒนาการทางการเมืองให้มีความก้าวหน้ามั่นคงในประเทศประชาธิปไตยนั้น รัฐจะให้เสรีภาพกับประชาชนในการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม โดยในประเทศประชาธิปไตยที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมยิ่งเจริญก้าวหน้ามาก กลุ่มองค์กร หรือสมาคมที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนก็จะมากตามไป

ด้วย แต่ละกลุ่มต่างก็มีผลประโยชน์ที่เป็นตัวของตนเอง และต่างก็จะพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลสนองตอบต่อความต้องการของกลุ่ม รัฐบาลในฐานะผู้ใช้อำนาจบริหารจึงจำเป็นต้องรับฟังข้อเรียกร้องของประชาชน และจำเป็นต้องปรับปรุงกลไกทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะสนองตอบต่อข้อเรียกร้องให้เหมาะสม โดยใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างกัน การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น โดยการใช้เหตุผล จะนำมาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันโดยไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีสติสัมปชัญญะ ปราศจากอคติ และมีความอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พยายามที่จะประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงาม ช่วยกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากในรูปของสังคมสงเคราะห์ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง เป็นต้น

ระบอบประชาธิปไตยไม่อาจดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง จำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นๆ ที่คอยให้การสนับสนุนหรือช่วยให้ระบอบนี้ดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ เช่น ระดับการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชน เมื่อคนในสังคมได้รับการศึกษาดี มีเหตุผล มักจะติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสนใจทางการเมืองและมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม นโยบายใดๆ ที่สังคมออกมาก็ย่อมที่จะมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง และอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยดำรงอยู่ได้ คือ การปกครองและการบริหารงานของภาครัฐต้องมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน นโยบายของรัฐต่างๆ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนเข้าใจศรัทธาและยึดมั่นการเมืองระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น และร่วมสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองมากขึ้นไปด้วย

๓. การก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. ภายใต้หลักประชาธิปไตย

ภารกิจของ กฟผ. ที่สำคัญ คือ การจัดหาไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ซึ่งการดำเนินงานจัดหาไฟฟ้าของ กฟผ. สามารถดำเนินการได้เป็น ๒ แนวทาง คือ การรับซื้อไฟฟ้าจากเอกชน และการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าของ กฟผ. เอง โดยการรับซื้อไฟฟ้าจากเอกชนนั้น กฟผ. ได้รับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็ก รวมทั้งรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าในประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และมาเลเซีย และสำหรับการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าของ กฟผ. เอง กฟผ. ได้มีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าของ กฟผ. ซึ่งตั้งอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศรวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๐ แห่ง ประกอบด้วย โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม โรงไฟฟ้าดีเซล และโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน และ ปัจจุบัน จากความต้องการไฟฟ้าที่มากขึ้น กฟผ. ยังต้องดำเนินการขยายแหล่งผลิตไฟฟ้าตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของภาครัฐ เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในอนาคต

ในการขยายแหล่งผลิตไฟฟ้า กฟผ. มีความจำเป็นที่ต้องก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่ม ซึ่งในการดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้านั้น กฟผ. จำเป็นต้องใช้พื้นที่จำนวนมากและการดำเนินการผลิตไฟฟ้าก็อาจส่งผลกระทบต่อในด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนโดยรอบโรงไฟฟ้าได้ ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว กฟผ. จึงประสบปัญหาการหาพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งทางด้านเทคนิคและความคุ้มค่าสำหรับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า และประสบปัญหาการต่อต้านจากประชาชน ในรูปแบบของการประท้วง (Protest) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในรูปแบบเสรีภาพในการชุมนุมของสังคมประชาธิปไตย ที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งสามารถยกตัวอย่างของการประท้วงได้ดังนี้

- วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ ชาวบ้านตำบลนาทับและตำบลใกล้เคียง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ประมาณ ๕๐๐ คนรวมตัวที่ศาลาเอนกประสงค์ชุมชนนาทับ ก่อนเคลื่อนขบวนเดินทางไปชุมนุมบริเวณทางเข้าโรงไฟฟ้าจะนะ โดยทางเดินที่ปิดถนนเพชรเกษม ๔๓ ทัดใหญ่-ปัตตานี ทั้ง ๔ ช่องจราจรเพื่อเรียกร้องจาก กฟผ. ให้พื้นที่ปลูกองุ่นที่กลับสู่สภาพเดิม และส่งเสริมอาชีพเสริมเพื่อทดแทนให้กับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าระหว่างการฟื้นฟู

- วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดตรัง เครือข่ายชุมชนรักษ่าบ้านเกิด อ.กันตัง ซึ่งเป็นชาวบ้านใน ต.วังวน, ต.บางสัก, ต.นาเกลือ กว่า ๘๐๐ คน เดินทางด้วยรถยนต์ ประมาณ ๔๐ คัน นำรถยนต์ ๖ ล้อ พร้อมเครื่องขยายเสียง มาจอดหน้าศาลากลาง แกนนำพูดเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ยุติการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาด ๘๐๐ เมกะวัตต์ ในพื้นที่ อ.กันตัง โดยจะยื่นหนังสือมีชื่อเรียกร้อง ๔ ชื่อ ต่อ นายธีระยุทธ เอี่ยมตระกูล ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง เพียงคนเดียว หาก กฟผ.ไม่ยุติการสร้าง ทางผู้คัดค้านจะยกระดับความรุนแรงในการประท้วงไปเรื่อยๆ

- วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕ มีการประท้วงต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าของประชาชน มีการประท้วงในหลากหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ชาวอำเภอหัวไทร และอำเภอปากพะนึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ชุมนุมประท้วงรัฐบาลและ กฟผ. บริเวณเส้นทางเข้าที่ว่าการอำเภอหัวไทร เพื่อคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยเห็นว่าโครงการนี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตในชุมชน

การประท้วงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ประชาชนผู้ประท้วงเห็นว่าภาครัฐให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนที่จะมีการก่อสร้างโครงการ มีการแย่งชิงพื้นที่ทางเกษตรกรรม ทำลายสภาพแวดล้อม และรัฐได้ใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ไม่ฟังเสียงประชาชน ซึ่งการประท้วงของประชาชนที่ผ่านมาทำให้โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. หลายโครงการต้องล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงาน และส่งผลต่อการจัดหาไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ กฟผ. ในฐานะหน่วยงานของรัฐได้ใช้ความพยายามยุติความขัดแย้งจากการประท้วงของประชาชนเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ กฟผ. สามารถเดินต่อไปได้ โดยการยุติความขัดแย้ง กฟผ. ได้พยายามปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้วางหลักประชาธิปไตยไว้ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐ

การดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าภายใต้ความขัดแย้งกับภาคประชาชนนั้น กฟผ. ในฐานะหน่วยงานของรัฐพยายามดำเนินการภายในขอบเขตของกฎหมายเพื่อไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน หรือใช้อำนาจไม่ตรงตามความต้องการและเจตนารมณ์ของประชาชน หรือไม่คำนึงถึงประโยชน์และสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันจะเป็นการไม่เคารพต่อหลักประชาธิปไตย กฟผ. ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละฉบับอย่างครบถ้วน ทั้งกฎหมายส่วนที่เกี่ยวกับการก่อสร้างที่ต้องมีการขออนุญาตเพื่อดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะกฎหมายส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความสำคัญมาก ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการรับทราบข้อมูล การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการตรวจสอบการดำเนินการ

๓.๑ กฎหมายที่รองรับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า

บทบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและมีความสำคัญกับการดำเนินโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยลักษณะเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมาตรา ๖ บัญญัติให้บุคคลอาจมีสิทธิในการที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากรัฐในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายที่เกิดจากมลพิษที่มีสาเหตุมาจากกิจกรรม หรือโครงการของรัฐ รวมทั้งการร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม และมาตรา ๗ ยังรับรองฐานะขององค์กรเอกชน หรือ NGOs ให้สามารถจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชน ทางด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งจะทำให้สามารถขอรับการช่วยเหลือจากทางราชการในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในคดีสิ่งแวดล้อม และการขอเงินอุดหนุน หรือเงินกู้จากกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อกิจกรรมต่างๆ ของตน

มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้โครงการของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า EIA นั้น ตามหลักสากลจะเริ่มจัดทำในขั้นตอนของการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ หรือชั้นที่เรียกว่า Feasibility Study ซึ่งศึกษาถึงความเป็นไปได้ในด้านวิศวกรรมศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมการออกแบบ ต้นทุน-กำไร-จุดคุ้มทุนของโครงการ เป็นต้น ซึ่งจะต้องนำข้อมูลนี้มาใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ยกเว้นก๊าซธรรมชาติ หรือ ก๊าซธรรมชาติสังเคราะห์ ที่มีกำลังผลิตไฟฟ้า ตั้งแต่ ๑๐๐ เมกะวัตต์ ขึ้นไป และโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ทุกขนาด จัดเป็นโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สำหรับโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการต่างๆ ไป ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำ "รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ" ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยจะต้อง

ก. จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยจะต้องจัดทำโดยผู้ที่ได้รับอนุญาตและได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) หรือผู้มีสิทธิจัดทำรายงานที่ได้รับอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

ข. จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนดำเนินโครงการ โดยเมื่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเห็นชอบกับรายงานฯ แล้ว ให้ สผ. จัดส่งผลการพิจารณานั้นให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหรือผู้อนุญาตโครงการจัดให้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียตามกระบวนการที่กำหนดท้ายประกาศ

ค. ให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการ โดยเมื่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ได้ให้ความเห็นชอบรายงานฯ แล้ว ให้ สผ. จัดส่งรายงานฯ พร้อมความเห็นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ และสรุปสาระสำคัญของมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนดำเนินการหรือการอนุญาตของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ

ง. ถ้าหากเป็นโครงการหรือกิจการที่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้ สผ. เสนอ ความเห็นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ความเห็นขององค์การอิสระ และรายงานการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในกระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการการก่อสร้างโรงไฟฟ้า โดยในเอกสารแนบท้ายประกาศฯ ฉบับดังกล่าว ยังได้วางแนวทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานอนุมัติหรือหน่วยงานอนุญาตไว้ด้วย

ในการดำเนินการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กพผ. ในฐานะหน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๕๓ ว่าให้รัฐวิสาหกิจจัดให้มีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ ดังนั้น ในการดำเนินโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้านั้น กพผ. จึงต้องดำเนินการบริหารกิจการตามแนวทางในพระราชกฤษฎีกาฯ มาตรา ๘ (๓) และมาตรา ๘ (๔)

ว่า ก่อนเริ่มดำเนินการใดๆ ต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ในกรณีที่ภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชน หน่วยงานต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีการทำงานให้เหมาะสม

สำหรับวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยประสงค์ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมทั้งเป็นแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง มุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น ผลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายเพิ่มเติม หากปรากฏว่าการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐได้เผยแพร่ให้ทราบก่อนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้

๑. โครงการที่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ คือ โครงการของรัฐ อันมีลักษณะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐเอง โดยวิธีการให้สัมปทานหรือโดยการอนุญาตให้บุคคลอื่นทำ และต้องเป็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น เว้นแต่ เป็นโครงการของรัฐที่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ หรือเป็นโครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ระเบียบมีผลใช้บังคับ (ระเบียบฯ ข้อ ๔ และข้อ ๑๔)

๒. ผู้มีสิทธิขอหรือสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็น กรณีโครงการของรัฐโดยทั่วไป ก่อนเริ่มดำเนินการ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมีหน้าที่ดำเนินการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อน หรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐก็สามารถร้องขอต่อรัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อขอให้สั่งให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินโครงการได้ (ระเบียบฯ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และ ข้อ ๖)

๓. รูปแบบในการรับฟังความคิดเห็นมี ๓ รูปแบบ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ คือ การสำรวจความคิดเห็น การประชุมปรึกษาหารือ หรือวิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด หรือวิธีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าจะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนบรรลุวัตถุประสงค์ (ระเบียบฯ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐)

๔. กระบวนการรับฟังความคิดเห็น เริ่มต้นด้วยการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ การประกาศรูปแบบและรายละเอียดอื่นในการรับฟังความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็น และการจัดทำ รายงานการรับฟังความคิดเห็น

๕. ผลของการรับฟังความคิดเห็น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนและประกาศให้ประชาชนทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่สิ้นสุดการรับฟังความคิดเห็น ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐและสถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐ รวมทั้งประกาศใน ระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ระเบียบฯ ข้อ ๑๓)

เมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐอาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐได้เผยแพร่ให้แก่ประชาชนได้ทราบไปแล้ว หาก หน่วยงานของรัฐเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานของรัฐจะต้องกำหนด มาตรการป้องกัน แก้อันตราย หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว เพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม ก่อนเริ่มดำเนินโครงการและประกาศให้ประชาชนทราบ

๓.๒ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ.

กระทรวงพลังงาน (พ.น.) ได้ปรับปรุงแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการไฟฟ้าที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น เรียกว่าแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๗๓ (PDP ๒๐๑๐ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๓) ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายการจัดหาพลังงาน ไฟฟ้าอย่างเพียงพอตามนโยบายและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานในหลายโครงการแล้ว ยังเพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) ที่เห็นชอบเมื่อ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ ตามมติของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เรื่องแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔ (Alternative Energy Development Plan : AEDP ๒๐๑๒-๒๐๒๑) และแผนอนุรักษ์พลังงาน ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๗๓ (Energy Efficiency Plan: EE)

การดำเนินโครงการโรงไฟฟ้านั้น กฟผ. ได้ทำการศึกษาและจัดการทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น กฟผ. ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกระบวนการ โดยมีการจัดการรับฟังความคิดเห็น ด้วยวิธีต่างๆ ตามที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ตัวอย่างการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นในการดำเนินโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เช่น ในการ ดำเนินโครงการก่อสร้างโครงการขยายกำลังผลิตไฟฟ้ากระบี่ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณโรงไฟฟ้ากระบี่ ตำบล คลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เป็นโครงการโรงไฟฟ้าเทคโนโลยีถ่านหินสะอาดของ กฟผ. ขนาดกำลังผลิตสุทธิประมาณ ๘๐๐ เมกะวัตต์ โดยใช้ถ่านหินนำเข้าจากต่างประเทศเป็นเชื้อเพลิง โดยคาดว่าโครงการจะแล้วเสร็จและจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบในปี ๒๕๖๒ กฟผ. ได้วางแผนการศึกษาผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment : EHIA) ของโรงไฟฟ้าและท่าเทียบเรือสำหรับโครงการขยายกำลังผลิตไฟฟ้ากระบี่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสื่อสารและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในแหล่งผลิตไฟฟ้าต่างๆ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาวัตถุประสงค์ ลักษณะโครงการ ขั้นตอนการศึกษา และการดำเนินงานโครงการ รวมทั้งทำความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อรับทราบทัศนคติ ความคิดเห็นและความเข้าใจต่อโครงการของประชาชน และเพื่อสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาโครงการ

ผลจากการดำเนินการนั้น ได้มีปัญหาและอุปสรรค คือ ๑. ชุมชนเห็นว่าการให้ข้อมูลของ กฟผ. และบริษัทที่ปรึกษา ยังทำได้ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยเห็นว่า กฟผ. ให้ความสำคัญเพียงกลุ่มผู้นำชุมชนและหน่วยงานราชการเท่านั้น ๒. การดำเนินการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของโครงการ ครอบคลุมพื้นที่โครงการและแนวเส้นทางขนส่งถ่านหิน ทำให้มีชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการเป็นจำนวนมาก และ ๓. ชุมชนให้ความเห็นว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์ของ กฟผ. ทางสื่อวิทยุและหนังสือพิมพ์ ดำเนินการได้ครอบคลุมแล้ว แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์หรือโซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆ

อีกตัวอย่าง คือ กฟผ. ร่วมกับจังหวัดฉะเชิงเทราจัดรับฟังความคิดเห็นโครงการโรงไฟฟ้าบางปะกง (ทดแทน เครื่องที่ ๑-๒) เป็นโครงการก่อสร้างตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๓ (PDP Revision 3) ที่กำหนดให้ กฟผ. ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม โดยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง เพื่อสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าและเสริมความมั่นคงของระบบไฟฟ้าซึ่งการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในครั้งนี้ เป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นไปตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ที่กำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (ค.๑) โดยขั้นตอนต่อไป กฟผ. จะดำเนินการสำรวจความคิดเห็นฯ ภาคสนาม ในขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประชากร สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความเป็นอยู่ สถานะทางสุขภาพของประชาชนในชุมชน (ค.๒) และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจะจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นฯ เพื่อทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ (ค.๓) เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่อผลการศึกษาและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก่อนเสนอรายงานให้ สผ. ดำเนินขั้นตอนต่อไป

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องผลกระทบด้านอุณหภูมิน้ำที่ปล่อยออกจากโรงไฟฟ้า โดยเกรงว่าจะมีอุณหภูมิสูงจนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และกังวลเรื่องผลกระทบด้านเสียง โดยขอให้โรงไฟฟ้าปลูกต้นไม้เพื่อเป็นกำแพงกันเสียง (Buffer Zone) ด้วยซึ่งข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียที่เสนอมานั้น กฟผ. ได้นำไปพิจารณาหาแนวทางป้องกันแก้ไขและศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้โรงไฟฟ้าบางปะกงที่กำลังจะก่อสร้างนี้ เป็นโรงไฟฟ้าของชาวฉะเชิงเทราที่ไม่เพียงช่วย

พัฒนาสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดเท่านั้น แต่ยังเป็นโรงไฟฟ้าสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในระบบไฟฟ้าให้กับประเทศ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

จากผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า กฟผ. ก็ได้นำไปปรับปรุง ซึ่งต่อมา กฟผ. จึงได้รับรางวัลเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีตามมาตราการในรายงานอีไอเอ (Environmental Impact Assessment (EIA) Monitoring Awards) จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๕ สำหรับโครงการทำเทียบเรือขนถ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับโรงไฟฟ้าพลังความร้อนกระบี่และโครงการโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ

นอกจากการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าแห่งใหม่ของ กฟผ. ที่ กฟผ. ได้ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว กฟผ. ยังได้ดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม คุณภาพอากาศ ระดับเสียง คุณภาพน้ำ และทัศนคติชุมชนเป็นประจำ ซึ่งผลการตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายกำหนด และสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่โรงไฟฟ้าต่างๆ อีกด้วย

ในการดำเนินการต่างๆ เหล่านี้ กฟผ. ได้ดำเนินการภายใต้นโยบายโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีของคณะกรรมการ กฟผ. ที่ยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ โดยกำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้องค์การมีการบริหารจัดการที่ดีโดยคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้อง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านรัฐ สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านองค์กร และด้านผู้ปฏิบัติ (ตามข้อ ๕ ของประกาศการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ ๑๑/๒๕๕๓ เรื่อง นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ กฟผ. ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓) โดย กฟผ. ต้องเป็นองค์กรของประชาชน อยู่ร่วมกับสังคมด้วยความเข้าใจและเกื้อกูล มีจริยธรรม โปร่งใส เป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการพัฒนา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เสริมสร้างวัฒนธรรม องค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเพื่อนโยบายเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้จริง กฟผ. ได้ตั้งหน่วยงานมวลชนสัมพันธ์ประจำโรงไฟฟ้าและสำนักงานเขตต่างๆ และได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และรับฟังความคิดเห็น นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงไฟฟ้าและฝ่ายปฏิบัติการต่างๆ ยังได้จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าและแนวเขตเดินสายส่งไฟฟ้าเป็นประจำ

๔. บทสรุป

ในปัจจุบัน ประชาชนต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ โดยการให้ข้อมูลความรู้รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินโครงการในหลายด้าน ทำให้ประชาชนเข้าใจโครงการ ไม่เกิดการขัดแย้ง เกิดการยอมรับ ช่วยให้การตัดสินใจของภาครัฐในการดำเนินโครงการอยู่บนพื้นฐานที่ดีมีความเข้าใจของภาคประชาชนเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย กฎหมายหลายฉบับให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่กำหนดหน้าที่ให้แก่เจ้าของโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจะต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ สำหรับการรับฟังความคิดเห็นก็เป็นไปตามตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ ที่ได้กำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนว่าอาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างได้ ไม่ว่าจะเป็น การสำรวจความคิดเห็นโดยการสัมภาษณ์รายบุคคล การเปิดให้แสดงความคิดเห็นผ่านโทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์ การประชุมระดมความคิดเห็น ฯลฯ เป็นต้น กฟผ. ในฐานะหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด และมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน สำหรับโครงการที่มีการต่อต้านมาก กฟผ. ก็ได้ใช้ความพยายามที่จะให้ข้อมูลชี้แจง และยึดหลักประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของภาครัฐให้มากที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้ามีความราบรื่นไปได้ด้วยดี แก้ปัญหาข้อวิตกกังวลของประชาชนอย่างตรงประเด็นเพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเอื้อประโยชน์ร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงไฟฟ้าอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กอบกุล ราชะนาคร. **กฎหมายสิ่งแวดล้อม**. สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐.
- กอบกุล ราชะนาคร. (๒๕๕๓). กฎหมายกับสิ่งแวดล้อม. สืบค้นเมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗, จาก http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=185:2009-11-19-09-37-31&catid=50:2009-11-03-07-41-46&Itemid=73
- กอบกุล ราชะนาคร. **กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย** ใน รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ ๑๙
- สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม**, ๒๕๕๔.
- สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. (๒๕๕๓). ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ เรื่องการทำ EIA+HIA. สืบค้นเมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗, จาก <http://www.asa.or.th/?q=node/101151>
- โอฬาร สุขเกษม. ประชาธิปไตยใต้รัฐธรรมนูญ. **หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ** ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๒๙๐๑ ๑ - ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

กฎหมาย

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร และสุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๒